

ONDERZOEK:

Meulebeke, Bonestraat

- Prospectiefase 1

Voorliggend document is een:

Melding vooronderzoek	
Verslag van resultaten	
Programma van Maatregelen	+
<small>©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.</small>	

INHOUDSOPGAVE

1	Situering binnen het archeologietraject	2
2	Inhoud en opbouw van het document	3
3	Bijlagen.....	3

1 Situering binnen het archeologietraject

HUIDIG ONDERZOEK	Prospectie met ingreep in de bodem in uitgesteld traject
ADVIES	Geen verder onderzoek

Het huidige onderzoek situeert zich binnen het archeologisch traject als volgt:

<i>Traject:</i>	<i>Soort rapport</i>	<i>Soort onderzoek</i>
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
		[REDACTED]
Uitgesteld traject	Nota	[REDACTED]
	[REDACTED]	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
	[REDACTED]	[REDACTED]

2 Inhoud en opbouw van het document

Het voorliggende document bevat volgende onderdelen:

DEEL 1	Administratieve fiche	+
DEEL 2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	
DEEL 3	Onderzoeksopdracht: bureaustudie	
DEEL 4	Onderzoeksopdracht: landschappelijke boringen	
DEEL 5	Onderzoeksopdracht: prospectie met ingreep in de bodem	
DEEL 6	Assessment van landschappelijke data	
DEEL 7	Assessment van aardkundige data	
DEEL 8	Assessment van historische data	
DEEL 9	Assessment van archeologische data	
DEEL 10	Synthese en waardering	+
DEEL 11	Omschrijving van de maatregelen	

3 Bijlagen

Het voorliggende document is voorzien van volgende bijlagen:

BIJLAGE 1	Inventaris (plannen, sporen, foto's, vondsten, ...)
BIJLAGE 2	Kaarten op A4, A3 of A0 : alle sporen, TAW
BIJLAGE 3	Dagrapporten
BIJLAGE 4	Foto's van het onderzoek

ONDERZOEK:

Meulebeke, Bonestraat

- Prospectiefase 1

ONDERDEEL

1

Administratieve fiche/~~Privacy~~fiche

©Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Hembyse Archeologie.

INHOUDSOPGAVE

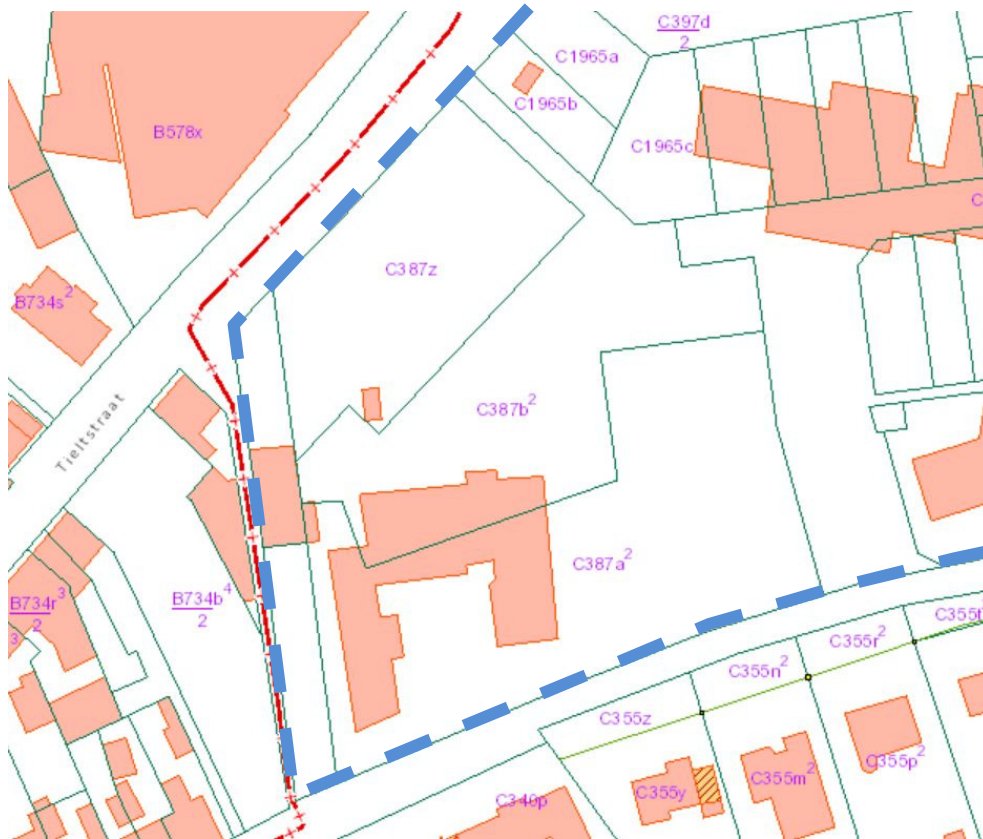
1	Situering van het onderzoek	2
2	Projectcodes	4
3	Betrokken actoren.....	4
4	Bewaring van de data	5

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart
(na verkaveling). 3

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse
gemeenten en de IOED's. 6

1 Situering van het onderzoek

Gewest	Vlaams Gewest	
Gemeente	Meulebeke	
Deelgemeente	/	
Straat en straatnummer	Bonestraat, Tieltstraat	
Kadastrale situering	Sectie	C
	Afdeling	2
	Percelen	387Z, 387B2, 387A2
Lambert 72-coördinaten	NW	X: 74491,076 x Y: 183260,662 meter
	ZO	X: 74714,826 x Y: 183231,281 meter
Oppervlakte	22833,81 m ²	2,28 ha
Oppervlakte bodemingreep	100%	
Datum van toekenning van de opdracht	13/11/2017	
Wettelijk kader	Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.	
Opgemaakt volgens CGP	Versie 4.0	
Duur van het onderzoek	8 werkdagen	
Kostprijs van het onderzoek (privacyfiche)	[REDACTED]	

Figuur 1. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart (na verkaveling).

2 Projectcodes

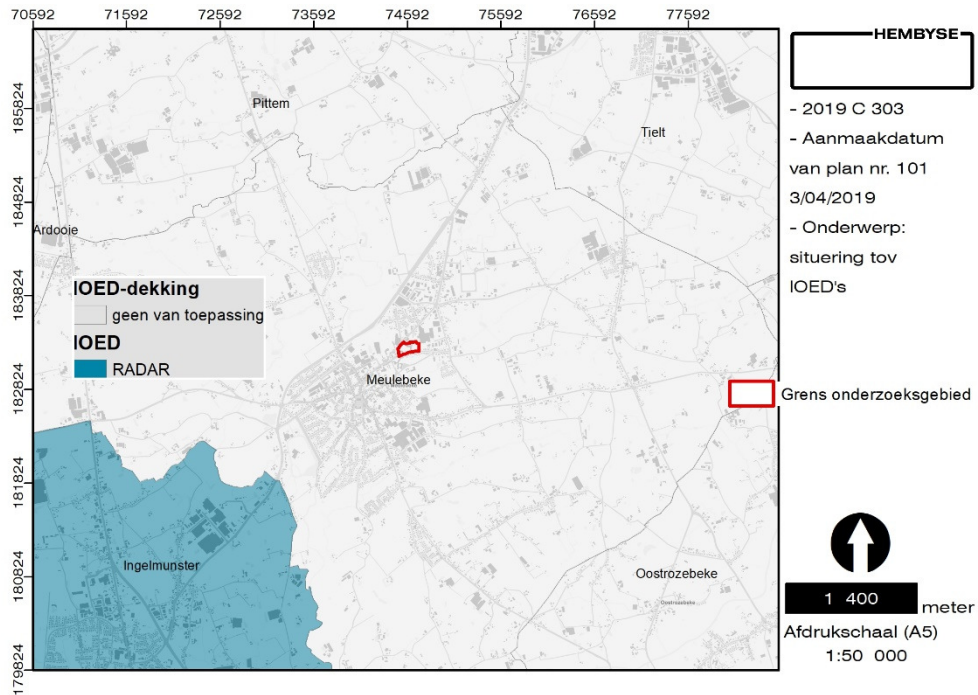
Bureaustudie	n.v.t.
Landschappelijke boringen	n.v.t.
Verkennde boringen	n.v.t.
Waarderende boringen	n.v.t.
Prospectie met ingreep in de bodem	
FASE 1	2019 C 303
Opgraving	n.v.t.
Interne projectsigle Hembyse bvba	MEU-BON

3 Betrokken actoren

Erkend archeoloog (rechtspersoon)	Hembyse bvba (OE/ER/Archeoloog/2017/00193)	
Erkend archeoloog (natuurlijk persoon)	Bart De Smaele (OE/ERK/Archeoloog/2015/00070)	
	Hadewijch Pieters (OE/ERK/Archeoloog/2017/00168)	
Geraadpleegde (regio)specialisten	Frank Develtere (Mulenbeca)	
Initiatiefnemer (privacyfiche)	██████████	
	██████████	
	██████████	
	Privaatrechtelijk	Publiekrechtelijk
Omgevingsvergunning:	Stedenbouwkundige handelingen	Verkaveling van gronden

4 Bewaring van de data

Plaats en Jaar van uitgave	Gent, 2019
Wettelijk depot	ISSN 2566-2732
Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie, volgnummer:	52
Bibliografische referenties	De Smaele B. & Pieters H., 2019. <i>Resultaten van het archeologisch vooronderzoek op aan de Bonestraat te Meulebeke, FASE 1</i> , Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 52, Gent.
Bewaring van archief en ruwe data	Hembyse bvba Kastanjestraat 26, 9000 Gent
Zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble (privacyfiche)	██████████ ██████████ ██████████
Bewaring archeologisch ensemble	Hembyse BVBA
Gebruiker van het archeologisch ensemble	Hembyse BVBA
Bevoegde IOED	(Nog) geen van toepassing
Bevoegd Onroerend Erfgoeddepot (definitieve bewaarplaats van het archeologisch ensemble)	(Nog) geen van toepassing

Figuur 2. Situering van het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vlaamse gemeenten en de IOED's.

ONDERZOEK:

Meulebeke, Bonestraat

ONDERDEEL

10

Synthese en waardering

- Prospectiefase 1

INHOUDSOPGAVE

1	Synthese.....	2
1.1	Datering/interpretatie van de dataset	2
1.1.1	Volledigheid van de dataset: bureauonderzoek	2
1.1.2	Huidige dataset: prospectiefase 1	2
1.1.3	Waardering van de archeologische site	3
1.2	Antwoord op de onderzoeksvragen.....	4
2	Vervolgtraject	7
2.1	Impact van de geplande werken	7
2.2	Afweging van de te nemen maatregelen	7
2.3	Bepaling van de te nemen maatregelen	8
2.4	Randvoorwaarden.....	8
3	Bibliografie voor deel 10.....	9
4	Lijst van figuren, gebruikt in deel 10.....	10

1 Synthese

1.1 Datering/interpretatie van de dataset

1.1.1 Volledigheid van de dataset: bureauonderzoek

Het uitgesteld vooronderzoek kadert in de verleende omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden. Dit is verwoord in de bekrachtigde archeologienota¹. Het uitgevoerde uitgesteld vooronderzoek dat in het Verslag van Resultaten is verwerkt, is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van een bureaustudie.

Het bureauonderzoek zelf kon volledig worden uitgevoerd:

- het plangebied kon worden afgebakend, zowel landschappelijk als kadastraal
- reeds verstoorde zones zijn in kaart gebracht
- de gekende ecologische en aardkundige data zijn geïnventariseerd
- de gekende archeologische en historische waarden en indicatoren van het onderzoeksgebied zijn geïnventariseerd
- het betreft een archeologienota in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden, waarbij de geplande bodemingrepen in kaart zijn gebracht
- de vervolgstategie werd opgesteld

Het bureauonderzoek heeft dus, in zijn bestaande vorm, de mogelijkheid geboden een historisch en archeologisch overzicht van het onderzoeksgebied te schetsen en om de gepaste maatregelen –enkel indien er aanwijzingen zijn voor bewaarde archeologische sites- voor het verdere verloop van het archeologische traject uit te tekenen.

1.1.2 Huidige dataset: prospectiefase 1

Men kan zich uiteindelijk afvragen of er middels het raadplegen van de historische data, de historische kaarten, de luchtfoto's en de gekende archeologische gegevens voldoende elementen zijn om de historische en archeologische realiteit van het huidige onderzoeksgebied te bepalen. De bureaustudie had aangetoond dat het onderzoeksgebied van de Bonestraat zich op een gunstig gelegen positie in het landschap bevond wat betreft sporensites uit het Holoceen (dus sporensites uit bijvoorbeeld de Romeinse periode en de middeleeuwen), maar dat er ook sprake was van een klooster en hospitaal vanaf 1822. De dataset van het bureauonderzoek kon aantonen dat er duidelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische sites waren, maar op basis van die dataset was het niet mogelijk om de aan- of afwezigheid definitief uit te sluiten. Om deze onvolledige dataset te

¹ De Smaele & Pieters 2018.

vervolledigen bleek een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven methodologisch en economisch de meest haalbare. Omwille van de gefaseerde uitvoering van de verkaveling en de daarop volgende afbraak van de bestaande panden, diende de prospectie met ingreep in de bodem tevens gefaseerd te gebeuren. Het huidige Verslag van Resultaten heeft betrekking op prospectiefase 1 van dit onderzoek. Dit onderzoek heeft de dataset vervolledigd en een definitieve waardering van prospectiefase 1 van deze archeologische site is dus mogelijk.

1.1.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van de gegevens uit het verslag van resultaten kan worden gesteld dat:

1. Het onderzoeksgebied bevindt zich op de uitloper van een helling tussen de Devebeek en de Bonebeek. Dit heeft een duidelijke weerslag op de bodemgesteldheid van het onderzoeksgebied: in het oostelijke deel van het onderzoeksgebied werden in de controleboringen bodems aangetroffen die eerder aansluiten bij de bodems die tijdens de prospectie met ingreep in de bodem in de Meentakstraat werden vastgesteld en in het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied werd een bodem vastgesteld die eerder aansluit bij de nattere meersensbodems van de Gavers.
 - ⇒ **Dit beeld werd bevestigd tijdens de prospectie met ingreep in de bodem, waarbij een overgang van droge bodems naar de nattere bodems is vastgesteld en afgelijnd.**
2. Op basis van de aardkundige data (controleboringen, geologische kaarten) blijkt dat er sprake is van een pakket teelaarde van circa 40 centimeter dik bovenop een verweringshorizont, wat er op wijst dat oude loopvlakken in de bouwvoor zijn opgenomen. In de zone van het hospitaal is er sprake van een puinpakket en mogelijk van muurresten in situ.
 - ⇒ **Ter hoogte van het voormalige klooster werden inderdaad puinpakketten, uitbraaksporen en muurresten in situ aangetroffen. Binnen dit ensemble van structuren is het overgrote deel te verbinden aan de fasen 1914-1970 en 1970-2019.**
3. Op basis van het historisch kaartenmateriaal blijkt enerzijds dat het onderzoeksgebied tot in het begin van de 19^e eeuw een akkerland was. In het zuidoostelijke gedeelte van het onderzoeksgebied was een hoeve gevestigd. In het westen was een kapelletje aanwezig, dat werd bezocht door zieken en kreupelen om genezing af te smeken.
 - ⇒ **Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem werd vastgesteld dat het noordwestelijke tuingedeelte van het klooster recent is genivelleerd en over het algemeen vrij zwaar is verstoord.**
4. Op basis van het historisch kaartenmateriaal blijkt anderzijds dat er vanaf de eerste helft van de 19^e eeuw een klooster, een hospitaal en een boerderij aanwezig waren. De keuze van de locatie heeft vermoedelijk te maken met de aanwezigheid van de kapel met vermeende genezende krachten.

- ⇒ Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem zijn sporen en structuren aangetroffen die kunnen worden verbonden aan drie verschillende bouwfases van het klooster.
- 5. Het complex is verschillende keren aangepast en uitgebouwd en besloeg in het midden van de 20^e eeuw bijna het gehele zuidwestelijke deel van het onderzoeksgebied. Ook hiervan kunnen muurresten en structuren worden teruggevonden.
 - ⇒ Het gros van de structuren in deze zone is afkomstig van de 20^e-eeuwse gebouwen, dit is bevestigd in de proefsleuven.

De waardering van de huidige dataset doet besluiten dat er binnen het onderzoeksgebied geen sporen en structuren aanwezig zijn waarin een aanzienlijk archeologisch kennispotentieel aanwezig is.

1.2 Antwoord op de onderzoeksvragen

Voorafgaand aan het onderzoek is een aantal onderzoeksvragen gesteld, die onderliggend kader vormen voor de opzet van het onderzoek.

Bureauonderzoek:

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande landschappelijke en geologische bronnen aangaande de bewaringstoestand van eventueel aanwezig archeologisch erfgoed?*

De geologische gegevens en de gegevens uit de controleboringen geven aan dat er kans is op de bewaring van sporensites. Er zijn geen afdekkende pakketten aanwezig, zodat steentijdartefactsites niet bewaard zijn (integendeel, de bodemopbouw is beschadigd, cf. supra).

- *Welke aanwijzingen bieden de bestaande historische en archeologische bronnen over het aanwezige archeologisch erfgoed?*

De archeologische bronnen geven aan dat het projectgebied een reële verwachting voor archeologische sporen uit alle periodes herbergt. De archeologische verwachting naar steentijdartefactsites is echter zeer laag, aangezien de controleboringen hebben aangetoond dat de bodemopbouw ongunstig is voor de bewaring van steentijdartefactsites. Er is een verwachting naar sporen uit de inheems-Romeinse periode, de middeleeuwen en de 19^e-20^e eeuw (hospitaalsite).

- *Wat is de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Het betreft een verkavelingsvergunning, waarbij wordt uitgegaan van een integrale verstoring van het bodemarchief. De voorlopige indeling van de verkaveling geeft aan dat de geplande werken in ieder geval nefast zouden zijn voor de bewaring van archeologische sporen en structuren.

- *Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke is de te volgen strategie?*

Een prospectie met ingreep in de bodem is noodzakelijk. Zie onderdeel 3: Programma van Maatregelen.

Proefsleuvenonderzoek:

- *Zijn er binnen de contouren van het onderzoeksgebied sporen terug te vinden met archeologisch en/of cultuurhistorisch relevante waarde?*

Binnen de contouren van prospectiefase 1 zijn archeologische sporen en structuren aanwezig, maar deze hebben nog weinig archeologische en cultuurhistorische waarde.

- *Wat is de aard, bewaringstoestand en kennispotentieel van deze sporen?*

De sporen en structuren zijn over het algemeen vrij pover bewaard. De meest recente aanpassingen van het gebied hebben de oudere sporen en structuren erg beschadigd.

- *Wat is de densiteit en hun verspreiding?*

De sporen en structuren komen voor in het zuidelijke deel van prospectiefase 1. Daar clustert de bebouwing zich gedurende de periode 1822-2019. In het noordelijke deel van prospectiefase 1 werden enkel recente uitbraaksporen en vergravingen aangetroffen.

- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

De sporen en structuren behoren tot drie aflijnbare fasen: een eerste fase tussen 1822 en 1914 is zeer diffuus en slecht bewaard, een tweede fase tussen 1914 en 1970 is tevens vrij slecht bewaard en een derde fase tussen 1970 en 2019, waarvan het grootste deel van de voetafdruk van de gebouwen uit deze fase bewaard is.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

De sporen en structuren maken zonder uitzondering deel uit van het voormalige klooster.

- *Wat is de impact van de geplande verkaveling op deze sporen?*

De geplande verkaveling houdt een integrale verstoring in. Na de verkaveling en de geplande werken (bouwrijp maken van het terrein) wordt een woonproject gerealiseerd, de verstoring van de bodem hierbij wordt ook ingeschat als totaal.

- *Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap en de bodem ?*

Er is geen aanwijsbare relatie tussen de archeologische sporen en structuren en het landschap. Er is mogelijk wel een verband tussen de positionering van de gebouwen en de bodem: de meest natte en laaggelegen delen van het gebied zijn in de eerste fase van het klooster niet bebouwd. Dit bleek reeds uit het bureauonderzoek, maar is in de prospectie met ingreep in de bodem bevestigd. Verder lijken de gebouwen zich te richten op de Bonestraat, deze laatste heeft mogelijk wel een verband met het landschap (de uitloper van de droge zandrug), maar dit is hypothetisch en blijkt niet uit de huidige onderzoeksdata.

- *Zijn er resten van het hospitaalcomplex aanwezig en wat is hun bewaringstoestand ?*

Zie bovenstaande antwoorden. De resten van het klooster en bijbehorende "hospice" zijn aanwezig, maar zeer slecht bewaard. De oorzaak hiervoor ligt bij de bouw van de jongste fase van het klooster.

- *Wat is het kennisvermeerderingspotentieel van deze resten ?*
De aangetroffen resten bevatten zeer weinig kennisvermeerderingspotentieel.
- *Welke strategie dient verder gevolgd te worden ter bescherming van het archeologisch patrimonium ter hoogte van het onderzoeksgebied ?*
Binnen prospectiefase 1 dienen geen verdere maatregelen te worden genomen voor de bescherming van het archeologisch patrimonium.
- *Welke methodologische lessen kunnen uit het onderzoek worden getrokken en hoe is dit van toepassing op toekomstig onderzoek in de regio ?*
Het gebruik van baksteenformaten als relatieve dateringstechniek moet met grote voorzichtigheid worden aangewend. Het toetsen van aangetroffen muurresten ten opzichte van gedetailleerde grondplannen en luchtfoto's biedt een meerwaarde, wanneer deze echter publiek beschikbaar zijn.

2 Vervolgtraject

2.1 Impact van de geplande werken

Op basis van de inzichten, verworven in de geplande werken binnen het onderzoeksgebied, kan worden gesteld dat de impact van de geplande werken bestaat uit het verkavelen van het terrein.

De geplande werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied omvatten reeds:

- Het afbreken van bestaande gebouwen
- Het verwijderen van bovengrondse structuren
- Het nivelleren en bouwrijp maken van het terrein

Gelet op deze geplande integrale verstoring van het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, maar de afwezigheid van een archeologische site, dienen geen maatregelen genomen te worden teneinde deze archeologische waarden vast te stellen, te registreren en waarderen, en te behoeden van vernietiging.

2.2 Afweging van de te nemen maatregelen

Het volledige archeologietraject wordt bepaald als een traject van verschillende onderzoeksmethodes, waarbij dient te worden afgewogen of deze individuele methodes mogelijk, nuttig, schadelijk en/of noodzakelijk zijn. In deze fase van het onderzoekstraject is een bureauonderzoek uitgevoerd en de onderstaande tabel geeft weer welke onderzoeksmethodes in het volledige archeologietraject MOGELIJK, NUTTIG, SCHADELIJK en NOODZAKELIJK zijn.

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
Bureauonderzoek	JA	JA	NEE	JA	Is reeds uitgevoerd.
Archiefonderzoek	JA	JA	NEE	NEE	Kan zinvolle informatie opleveren over de aangetroffen sporen en structuren. Dit kan zinvol zijn in het geval dat er goed bewaarde structuren worden aangetroffen.
Geofysisch onderzoek	JA	NEE	NEE	NEE	Hoge kostprijs. Het aantreffen van sporensites is mogelijk maar niet aangetoond, uiteindelijk dienen de surveydata alsnog met veldwerk te worden geverifieerd.
Veldkartering	NEE	NEE	NEE	NEE	Kan aanwijzingen bieden voor de aanwezigheid van een archeologische site, maar biedt hierover geen uitsluitel.
Landschappelijke boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Niet noodzakelijk, de bestaande aardkundige data bieden voldoende aanwijzingen om te stellen dat er sprake is van een

Soort onderzoek	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk	Evaluatie
					éénduidige stratigrafie waardoor de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites extreem klein is.
Verkennde en waarnemende archeologische boringen	NEE	NEE	NEE	NEE	Er zijn aardkundige indicatoren dat de kans op het aantreffen van steentijdartefactsites extreem klein is.
Proefsleuven	NEE	JA	NEE	JA	Is uitgevoerd ,zie deel 9.
Andere	NEE	NEE	NEE	NEE	Nvt.

Op basis van deze evaluatie en de reeds uitgevoerde onderzoeken, kan gesteld worden dat verder onderzoek op de site niet noodzakelijk is.

2.3 Bepaling van de te nemen maatregelen

Binnen het onderzoeksgebied zal het bodemarchief door de geplande werken verstoord worden, waardoor strikt gezien een behoud van het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed in situ niet mogelijk is.

Gezien het feit echter dat de ingezamelde data aangetoond hebben dat het onderzoeksgebied geen potentieel tot archeologische kenniswinst bevat, worden verdere maatregelen niet noodzakelijk geacht. De werken hebben geen impact op het archeologisch kennispotentieel.

In deze optiek is het gedetailleerd uittekenen van het vervolgtraject niet noodzakelijk en het omschrijven van gedetailleerde maatregelen is niet noodzakelijk.

2.4 Randvoorwaarden

Op basis van de beschikbare data kan worden gesteld dat de kans op het aantreffen van archeologische resten die een potentieel op kenniswinst herbergen, zo goed als nihil is. Er wordt geen verder onderzoek geadviseerd en het opnemen van randvoorwaarden bij de omgevingsvergunning is niet noodzakelijk.

Na het bekomen van de omgevingsvergunning voor de geplande bouwwerken is de melding van archeologische toevalsvondsten wettelijk verplicht (artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013).

3 Bibliografie voor deel 10

Naslagwerken

Borremans M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Academia Press, Gent.

Van Ranst E. & Sys C.. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*, Universiteit Gent, Gent.

Van Zijverden W. & De Moor J., 2014. *Het groot profielenboek; Fysische geografie voor archeologen*, Leiden.

Online bronnen:

<http://www.geopunt.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<http://uurl.kbr.be>

<https://www.cartesius.be/>

4 Lijst van figuren, gebruikt in deel 10

Geen gegevens voor lijst met afbeeldingen gevonden.

Hembyse Archeologie is een handelsnaam van Hembyse bvba.

Maatschappelijke zetel: Kastanjestraat 26, 9000 Gent

BTW: BE 0677.720.687

IBAN: BE25890214307282

BIC: VDSP BE 91

Tel. 0032 472 89 97 66

E-mail: info@hembyse.net

Web: www.hembyse.net

